Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0522U100005

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-01-2022

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зайцева Маргарита Олексіївна
2. Zaitseva Margaryta Olekiievna

Кваліфікація: к. філол. н., 10.02.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 10.02.04

Назва наукової спеціальності: Германські мови

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 18-12-2021

Спеціальність за освітою: Російська мова і література, англійська мова

Місце роботи здобувача: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 17.051.02

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, м. Запоріжжя, Запорізький р-н., Запорізька обл., 69600, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, м. Запоріжжя, Запорізький р-н., Запорізька обл., 69600, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 16.21.33

Тема дисертації:

1. Когнітивно-комунікативні параметри англомовного судового дискурсу в діахронії (кінець XIX – початок XXI століть)

2. Cognitive and Communicative Parameters of the English Courtroom Discourse in Diachrony (Late 19th – Early 21st centuries)

Реферат:

1. Започатковано новий напрям лінгвістичних досліджень і тим самим нову галузь мовознавства – судову дискурсологію, де судовий дискурс розглядається як складна багатогранна система, що складається з низки субдискурсів, кожен з яких має свою специфіку. Виявлено ознаки еволюції когнітивно- комунікативних параметрів судового дискурсу США, запропоновано і апробовано методологію комплексного аналізу та обґрунтовано нові ознаки понятійного рівня. Дослідження судового дискурсу проведено шляхом його когнітивно- комунікативної параметризації, що означає встановлення параметрів, детермінованих як екстралінгвальними факторами, так і власне дискурсом. З позиції синергетичного підходу дискурс постає об'єктом динамічної природи, складною відкритою системою, яка зазнає постійного розвитку,

характеризується незавершеністю, подієвістю, зумовленими історичними, соціальними, культурними змінами, які трансформують комунікативну ситуацію. Дискурс і комунікація вперше обґрунтовано потрактовані як біфуркаційні, тобто як такі, що випробовують сильний вплив і напруження. На основі принципу когнітивно-комунікативного моделювання розроблена модель судового дискурсу, сутність якої полягає в характеризуванні контенту та організації його смислового простору; залучених мовних засобів; комунікативних режимів мовленнєвої поведінки агентів в умовах спрямованості мовленнєвої дії не стільки на інформування, скільки на здійснення впливу на реципієнтів. Доведено, що фактично переважно дискурс сторони звинувачення в суді є персуазивним. Дискурс сторони захисту є переважно сугестивним. Встановлено, що сугестія є замаскованою та непомітною для реципієнтів. Суддівський дискурс є переважно коерсивним, оскільки він є особливою ритуалізованою формою влади. Запропоновано класифікацію дискурсивних особистостей судового дискурсу. Елітарна дискурсивна особистість представлена домінантною, інфліктивною та провокативною дискурсивними особистостями. Егалітарна дискурсивна особистість представлена субмісивною дискурсивною особистістю, яка може бути аверсивною і неаверсивною. Доведено, що судовий дискурс є неоднорідним і представлений: а) дискурсом сторони звинувачення зі стратегією вердиктивності й тактикою персуазивності; б) адвокатським зі стратегією рефутативності й тактикою сугестивності; в) суддівським зі стратегією екзерситивності й тактикою коерсивності дискурсами. Виокремлено стратагеми в кожному субдискурсі. Поняття стратагеми було вперше запроваджено для характеристики судового дискурсу. Визначено поняття дискурсивного простору як інформаційного середовища, яке створюють дискурсивні особистості унаслідок своєї взаємодії, співіснування в цьому середовищі. Встановлено, що судовий дискурсивний простір з часом трансформується. Дискурсивний простір сторони звинувачення організований через подання інформації певними блоками. Він визначений як інфліктивний наратив. Дискурсивний простір сторони захисту визначений як провокативний наратив. Встановлено, що провокативний наратив минулого перетинається з тезаурусом. Організація дискурсивного простору в комунікативному режимі ментативу не змінилася: він організований шляхом питально-відповідної форми. Проведений аналіз дав змогу чітко розмежувати лінгвальний контекст дискурсу сторони звинувачення, дискурсу сторони захисту і суддівського дискурсу, схарактеризувати лінгвістичні засоби, притаманні виокремленим субдискурсам. Семантичний простір дискурсу відображає за допомогою мовних засобів отриману агентами судового процесу когнітивну інформацію. Для реалізації певного комунікативного режиму потрібна не тільки в особливий спосіб організована форма (інфліктивний і провокативний наратив і ментатив), але й засоби її вираження: кратологеми, аксіологеми, емотиви, міфологеми, соціологеми, концептологеми.

2. Based on the results a new strand of linguistic research and thus a new branch of linguistics – courtroom discursology – has been originated in Ukrainian Linguistics. It considers the courtroom discourse as a complex multifaceted system, consisting of a number of subdiscourses; each of them has its own specifics. The indicators of the evolution of cognitive and communicative parameters of US courtroom discourse are identified, the methodology of complex analysis is presented and tested; new features of the conceptual level are substantiated. The examination of courtroom discourse is carried out by its cognitive and communicative parameterisation, which means the establishment of parameters, determined by both extralingual factors and the discourse itself. From the perspective of the synergetic approach, the discourse is an object of dynamic nature, a complex open system, which is subject to constant development, characterised by incompleteness, eventfulness, caused by historical, social, cultural changes that transform the communicative situation. Discourse and communication are for the first time reasonably regarded as bifurcational notions, that is, strongly influenced and stressed by. Influence in this case is motivated and intentional, aiming to adjust the behavior of the interlocutors, to achieve a change in their attitudes and evaluations in accordance with the views of the speaker. To achieve the goals regarding certain psychological, pragmatic settings and value orientations the addressee chooses a model of speech behavior, adequate to the communicative situation. It has been proven that in fact predominantly prosecutorial discourse in court is persuasive, since the prosecutor needs to influence the judge and the jury in a way that not only convinces them of their desired understanding of the problem, but also makes them act

accordingly. In addition, persuasiveness arises as a form of influence in which, by means of the arguments offered, the actor intends to convince his opponent that he is right, referring, inter alia, to his rights or state of superiority: the prosecution party represents the state. The moment of reliance on authority is virtually absent in suggestive discourse, as suggestiveness involves subtler influence. The discourse of the defense is predominantly suggestive. It has been found that suggestive influence is not covert, but artfully disguised and invisible to the sugerend. Judge's discourse is predominantly coersive, as it is a special ritualised form of power, and the judge combines methods of observation, qualification, classification and punishment as a demonstration of power to find out the truth. The axiologems (including legal ones) and anti-axiologemes of US courtroom discourse are distinguished, and their evolution is characterised. For the first time a classification of discursive personalities of courtroom discourse is introduced. The elitist discursive personality is represented by dominant, inflictive and provocative discursive personalities. The egalitarian discursive personality is represented by submissive discursive personality that can be aversive and non-aversive. Regarding the linguistic context, it was found that it has undergone significant changes. The analysis made it possible to clearly distinguish the linguistic context of the prosecution discourse, the defence discourse and the judge's discourse and to characterise the linguistic means inherent in the identified subdiscourses. The semantic space of discourse reflects, through linguistic means, the cognitive information received by the agents of the trial. The implementation of a particular communicative mode requires not only a specially organised form (inflective and provocative narrative and mentative), but also the means of its expression: cratologems, axiologems, emotives, mythologems, sociologems, conceptologems. The results of the dissertation can be used in academic work in standard courses, and in the development and implementation of new special courses on the analysis of legal discourse ("Legal Language and Legal Writing", "Forensic Linguistics"); in educational and methodological work (in the preparation of textbooks, textbooks and teaching aids), in special courses in discursology, text linguistics, cognitive linguistics.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зацний Юрій Антонович
2. Zatsnii Yurii Antonovych

Кваліфікація: д.філол.н., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зацний Юрій Антонович
2. Zatsnii Yurii Antonovych

Кваліфікація: д.філол.н., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дудок Роман Іванович
2. Dudok Roman Ivanovych

Кваліфікація: д.філол.н., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Таценко Наталія Віталіївна
2. Tatsenko Nataliia Vitaliivna

Кваліфікація: д. філол. н., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Безугла Лілія Ростиславівна
2. Bezugla liliia Rostyslavivna

Кваліфікація: д.філол.н., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Зацний Юрій Антонович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Приходько Ганна Іллівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.